

KAINALOKYSELY

Hyvä lapsen huoltaja/huoltajat,

Tämän kyselyn tarkoituksena on lisätä tietoisuuttanne lapsenne hyvinvoinnista, sosiaalisesta vuorovaikutuksesta sekä lasten kohtaamaan väkivallan eri muodoista sekä rohkaista väkivallatonta käyttäytymistä.

Tässä kyselyssä väkivaltaa voi olla *mikä tahansa toiminta, joka alistaa tai vähättelee toisia, olipa teko fyysinen tai ei*. Ei-fyysinen väkivalta voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ryhmään luodaan painostava ilmapiiri tai leikitään sellaisia humoristisia tai rajuja leikkejä, jotka voivat tuntua joistakin lapsista ahdistavilta, loukkaavilta tai väheksyviltä.

Väkivallattomuutta painottamalla pyrimme korostamaan jokaisen yksilön arvoa, merkityksellisyyttä ja voimaa. Väkivallattomuus tarkoittaa esim. myönteistä, rakentavaa ristiriitojen ratkaisua sekä tunne- ja sosiaalisten taitojen oppimista. Kaikki nämä asiat ovat yhteydessä väkivallan ja kiusaamisen ehkäisyyn sekä lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen.

Kysely toimii tärkeiden ja joskus vaikeidenkin asioiden keskustelun välineenä lapsenne kanssa - se ei siis ole pelkkä "kysymys-vastaus"-lomake. Keskustelu on erityisen tärkeää, jos lapsi kertoo huonosta kohtelusta tai jos tunnette, että huoleen on aihetta. Yhtä tärkeää on, että (esi)koulu saa tietoa siitä, mitä te ja lapsenne ajattelette näistä asioista. Näin toimia väkivallan ehkäisyyn ja turvallisuuden lisäämiseen voidaan kehittää pidemmälle.

Kysely muodostuu kolmesta osasta:

- 1. Kainalokysely** on teitä ja lastanne varten. Toivomme, että molemmat vanhemmat/hoitajat ovat paikalla, mikäli se on mahdollista. Jos yhtäaikainen läsnäolo ei ole mahdollista, toivomme, että molemmat vanhemmat käyvät keskustelun lapsen kanssa erikseen. Tämän osan läpikäymiseen tarvitsette aikaa ja tilanteen, jossa sekä te että lapsenne tunnette olonne mukavaksi - voitte esimerkiksi pyytää lasta istumaan syliinne. Keskustelkaa kyselyn teemoista siten, että aikuinen muotoilee kysymykset lapselle ymmärrettäviksi. Täyttäkää kyselylomake yhdessä lapsenne kanssa, joko tietokoneella tai tulostettuna. Halutessanne voitte keskustella vastauksista yksityiskohtaisesti opettajan tai muun ammattilaisen kanssa. Muistattehan kysyä siihen lapsenne luvan.
- 2. Koonti kainalokyselystä vanhemmille** Kyselyn toisessa osassa on kysymyksiä, joiden avulla voitte tehdä yhteenvedon keskustelustanne lapsenne kanssa. Toivomme, että molemmat vanhemmat/hoitajat täyttävät tämän osion erikseen, mikäli se on mahdollista.
- 3. Tarkistuslista** Pitkään jatkuessaan väärinkohtelu voi muuttua systemaattiseksi kiusaamiseksi. Näissä tapauksissa lapsessasi voi olla havaittavissa tiettyjä merkkejä ja oireita. Jos lapsesi ei keskustelun aikana kertonut sinulle väärinkohtelusta, mutta tunnet silti syytä huoleen, käytä kyselyn lopussa olevaa tarkistuslistaa havainnointiapuna.

Palauta täytetty kyselylomake (esi)kouluun. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Jos lapsesi vastaukset saavat sinut huolestuneeksi; älä epäröi olla yhteydessä opettajaan ja (esi)koulun muuhun henkilökuntaan ja toimia heidän kanssaan yhteistyössä.

Kiitos yhteistyöstänne tärkeän asian tiimoilta.

Euroopan komission Daphne III ohjelman rahoittama. Euroopan komissio ei ole vastuussa hankkeen toteutuksesta tai sisällöstä.

I. Kainalokysely

LAPSEN NIMI: _____

LUOKKA/RYHMÄ: _____

1. (ESI)KOULUSSA VIIHTYMINEN

Onko sinulla vähintään yksi ystävä?

Kyllä, (esi)koulussa. Kuka? _____

Kyllä, mutta ei (esi)koulussa. Kuka? _____

Ei.

Onko (esi)koulussa joku aikuinen, joka

kuuntelee sinua? Kuka? _____

kohtelee sinua reilusti? Kuka? _____

auttaa sinua, jos jotain pahaa on tapahtunut? Kuka? _____

kehuu sinua, kun olet tehnyt jotain hyvää? Kuka? _____

Kenelle voit kertoa jos jotain pahaa on tapahtunut? _____

päivittäin tai joskus ei koskaan en osaa sanoa
lähes päivittäin

Tunnetko olosi:

- onnelliseksi (esi)koulussa?
- turvalliseksi (esi)koulussa?
- yksinäiseksi (esi)koulussa?
- ikäväksi ryhmässäsi jonkun toisen/
jonkun toisten seurassa?

Voit halutessasi kertoa enemmän näihin asioihin liittyvistä tilanteista ja ihmisistä.

2. VÄÄRINKOHTELU VERTAISRYHMÄSSÄ (ESI)KOULUSSA

Keskustellessanne seuraavista kysymyksistä, ajatelkaa meneillä olevaa lukukautta.

päivittäin tai joskus ei en osaa sanoa
lähes päivittäin koskaan

ONKO (ESI)KOULURYHMÄSSÄSI VÄÄRINKOHTELUA?

Onko joku potkinut, lyönyt, töninyt tai nimitellyt sinua?

Onko joku koskenut sinua tavalla, joka tuntuu pahalta?

Huijaavatko tai matkivatko toiset lapset sinua tai valehtelevatko he sinulle?

Määräilevätkö jotkut lapset muita?

Pelkäätkö sanoa tai tehdä jotakin tai olla jossakin paikassa?

Puhutaanko tai toimitaanko ryhmässäsi tavalla, joka on joidenkin mielestä hauskaa, mutta tuntuu sinusta pahalta?

Painostetaanko sinua tekemään, antamaan tai lainaamaan jotain mitä et tahtois?

Onko joillakin lapsilla leikeissä usein viimeinen vuoro tai huonoimmat tavarat?

Voit halutessasi kertoa lisää esimerkiksi tilanteista, joissa sinusta on tuntunut pahalta?

ME KAIKKI OLEMME ERILAISIA. ONKO SINUA KOHDeltu VÄÄRIN SEN VUOKSI, MILLAINEN OLET?

päivittäin tai joskus ei en osaa sanoa
lähes päivittäin koskaan

Onko sinua kohdeltu huonosti sen vuoksi, millainen tyttö/poika olet?

Oletko tuntenut itsesi huonommaksi kuin muut?

Oletko tuntenut itsesi paremmaksi kuin muut?

Voitko pitää sellaisia vaatteita kuin haluat, tehdä sellaisia asioita tai omistaa sellaisia tavaroita kuin haluat ilman, että sinulle nauretaan?

Jos haluat voit kertoa lisää pahalta tuntuneista tilanteista.

Onko sinua kohdeltu (esi)koulun jälkeen pahalta tuntuvalta tavalla?

Oletko nähnyt tai kuullut, että jotakuta on kohdeltu huonosti? Milloin ja kuka?

Jos (esi)koulun aikuiset ovat huomanneet tilanteita, joissa sinua tai muita lapsia on kohdeltu huonosti, ovatko he puuttuneet asiaan? Miten?

3. MYÖNTEISET, AKTIIVISET SOSIAALISET SUHTEET

aina tai melkein

joskus

ei koskaan

aina

KAVERISUHTEET

Onko sinun helppo alkaa leikkiä toisten kanssa?

Jos sinua on kohdeltu väärin puolustaudutko?

Lohdutatko kaveriasi, jos hän on surullinen?

SÄÄNTÖJEN NOUDATTAMINEN

Kysytkö lupaa osallistua leikkeihin ja leikkiä toisten lasten leluilla?

Odotatko vuoroasi?

PETTYMYKSEN SIETÄMINEN

Osaatko hävitä pelissä?

Osaatko iloita, kun toinen saa jotakin ja

sinä et?

KATUMUKSEN TUNNE

Pyydätkö anteeksi tehtyäsi väärin?

Miltä sinusta tuntuu pyytää anteeksi? _____

Onko (esi)koulussa asioita, jotka ovat hauskoja ja tekevät sinut iloiseksi? Millaisia asioita?

Miltä näistä asioista jutteleminen Sinusta tuntui?

OSA II

Kyselyn täytti

Kysymykset vanhemmille

äiti

Lapsen nimi:

isä

muu huoltaja,

kuka? _____

Miten tähän kyselyyn pohjautuva keskustelu lapsesi kanssa meni? Minkälaisia ajatuksia tai huolenaiheita se sinussa herätti?

Tee yhteenveto keskustelusta tähän. Pohdi lapsesi vahvuuksia ja haasteita sosiaalisissa taidoissa.

Mitä muita lapsesi hyvinvointiin liittyviä asioita haluaisit opettajan tai muun (esi)kouluhenkilökunnan tietävän?

OSA III

TARKISTUSLISTA merkeistä ja oireista liittyen siihen, että lapsi kohtelee toisia väärin:

	päivittäin tai lähes päivittäin	joskus	ei koskaan	en osaa sanoa
Oletko havainnut lapsesi käyttäytyvän hallitsevasti ja alistavasti toisia kohtaan?				
Oletko havainnut lapsesi käyttäytyvän vähättelevästi toisia kohtaan?				
Oletko havainnut lapsesi uhkailevan sisaruksiaan tai toisia lapsia?				
Leikkiikö lapsesi leluilla epätavallisella tavalla, esim. aggressiivisesti?				
Piirtääkö lapsesi väkivaltaisia kuvia?				
Oletko havainnut lapsesi käyttäytyvän manipuloivasti?				
Kiivastuuko lapsesi tai käyttäytyykö hän ennalta arvaamattomasti?				
Sietääkö lapsesi turhautumista?				
Oletko havainnut lapsesi huijaavan tai valehtelevan?				
Oletko havainnut lapsesi käyttäytyvän uhmakkaasti tai aggressiivisesti aikuisia kohtaan?				
Oletko havainnut lapsesi käyttäytyvän aggressiivisesti eläimiä kohtaan?				

TARKISTUSLISTA merkeistä ja oireista väärinkohtelun kohteena olemiseen liittyen:

päivittäin
tai lähes
päivittäin

joskus

ei koskaan

en osaa sanoa

Onko lapsellasi revittyjä, vahingoittuneita vaatteita tai kirjoja tai vaikuttaako hän ahdistuneelta?

Onko lapsellasi ruhjeita, viiltoja tai naarmuja, joiden saamiselle hän ei voi antaa loogista selitystä?

Vaikuttaako lapsesi pelokkaalta tai haluttomalta menemään aamuisin (esi)kouluun?

Onko lapsesi karannut (esi)koulusta?

Valittaako lapsesi toistuvasti pää- tai vatsakivuista?

Onko lapsesi väsynyt tai onko hänellä vaikeuksia saada unta?

Onko lapsellasi pahoja unia tai itkeekö hän unissaan?

Onko lapsesi menettänyt kiinnostuksensa (esi)koulutöihin?

Vaikuttaako lapsesi surulliselta tai masentuneelta tai onko hänellä odottamattomia mielialanvaihteluita, ärtyneisyyttä tai äkkinäisiä kiivaudenpuuskia?

Leikkiikö lapsesi leluilla epätavallisella tavalla, esim. aggressiivisesti?

Piirtääkö lapsesi väkivaltaisia kuvia tai käyttääkö hän pelkästään mustaa väriä?

Sanooko lapsesi olevansa ryhmänsä huonoin?

Onko lapsesi pyytänyt rahaa ilman kunnon syytä?

Vaikuttaako lapsesi sosiaalisesti eristäytyneeltä?

Osoittaako lapsesi merkkejä aggressiivisuudesta eläimiä kohtaan?

Oletko huomannut muutoksia lapsesi ruokailutavoissa viimeaikoina?

(ks. Snyder M. <http://www.aaets.org/article205.htm>)

Jos epäilet lapsesi tulevan kohdelluksi väärin tai kohtelevan muita väärin, älä epäröi ottaa yhteyttä opettajaan ja muuhun (esi)kouluhenkilökuntaan ja tehdä yhteistyötä heidän kanssaan.